

Decyzja
Prezydium KK
nr 98/21

ws. opinii o projekcie ustawy MRiPS o zmianie ustawy o pomocy państwa
w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” negatywnie ocenia projekt ustawy Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 29 czerwca 2021 r. o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw.

Zdaniem projektodawcy program wsparcia materialnego rodzin, który cieszy się w Polsce, z uwagi na swój zasięg wielką popularnością, ma tylko jeden mankament: koszty jego realizacji w latach 2016-2020 wyniosły ponad 1,6 mld zł. Celem projektu jest obniżenie kosztów obsługi programu oraz optymalizacja jego procesu, poprzez zmianę instytucji właściwej na Zakład Ubezpieczeń Społecznych, ograniczenie sposobu składania wniosku jedynie do formy elektronicznej oraz zawężenia formy wypłaty świadczenia do bezgotówkowej. Wnioski o przyznanie świadczenia mają być składane rzadziej, o ile sytuacja rodzinna wpływająca na wysokość świadczenia nie zmienia się.

NSZZ „Solidarność” zwraca uwagę, że zaproponowane zmiany są zbyt daleko idące, zwłaszcza biorąc pod uwagę, że mogą przyczynić się do ograniczenia dostępu do świadczeń zwłaszcza rodzin najmniej zaradnych, czyli zwykle tych które wsparcia najbardziej potrzebują. Niezrozumiała jest decyzja przenoszenia organu właściwego do realizacji, weryfikacji i wypłaty świadczenia do ZUS, kiedy ten dysponuje dużo mniejszą liczbą jednostek terenowych niż odpowiedzialne dotąd za realizację programu gminy. ZUS realizuje zadania z zakresu zabezpieczenia społecznego, które polegają przede wszystkim na poborze składek na ubezpieczenie społeczne i wypłacie świadczeń w ramach tego systemu. Dlatego zdaniem NSZZ „Solidarność”, ZUS nadal powinien realizować zadania jedynie w tym właśnie zakresie.

Zbyt daleko idąca jest także propozycja uniemożliwienia składania wniosków w sposób fizyczny (bezpośrednio w urzędzie lub za pośrednictwem poczty). Projektodawca w Ocenie Skutków Regulacji podaje przykłady rozwiązań wypłaty podobnych świadczeń w innych krajach (Niemcy, Niderlandy, Luksemburg), jednak w każdym z przytoczonych przykładów

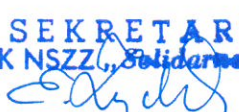
świadczeniobiorcy mają możliwość złożenia papierowego wniosku za pomocą poczty. Oczywiście taka zmiana nie ma znaczenia dla osób, które zawsze składają wnioski w formie elektronicznej i mają dostęp do panelu PUAP jednak nie wszyscy rodzice czy opiekunowie dysponują odpowiednim sprzętem elektronicznym za pomocą którego mogą złożyć wniosek. Potwierdzają to statystyki składanych wniosków, wg których 20% świadczeniobiorców składa je nadal w formie papierowej. Brak umiejętności lub dostępu do odpowiednich urządzeń będzie wymuszał na wnioskodawcach wizyty w urzędzie, często znacznie oddalonym od miejsca zamieszkania.

Innym czynnikiem który projektodawca wydaje się pominął jest weryfikacja osób uprawnionych do świadczenia. ZUS dokonuje jej jedynie na podstawie złożonej dokumentacji, jeśli zostanie złożona poprawnie. Uprawnienia do świadczenia, które wynikają choćby ze sprawowania bezpośredniej opieki nad dzieckiem, można ustalić w ramach wywiadu środowiskowego a uprawnienia do jego przeprowadzania nadal posiadają jedynie pracownicy socjalni zatrudnieni w OPS. Należy zauważyć, że ZUS nie jest jednostką nadrzędną pomocy społecznej i może jedynie się zwracać z prośbą o udzielenie informacji, a nie zlecać im zadania. Chcąc potwierdzić uprawnienia opiekunów OPS-y będą przeprowadzać wywiady środowiskowe, co dodatkowo wydłuży procedurę przyznawania świadczenia. W tym miejscu zachodzi także wątpliwość, czy wobec dodatkowych zadań, jakie będą spoczywały na Ośrodkach Pomocy Społecznej projektodawca przewidział koszty z tym związane. W projekcie nie ma odniesienia z jakich funduszy będą finansowane dodatkowe zadania gmin. (Projekt przewiduje odebranie gminom zadań i środków finansowych na ich realizację związanych z wypłatą świadczenia wychowawczego).

Jednocześnie zmiana art. 9 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci nie rozstrzyga, co się stanie jeśli świadczenie będzie wydatkowane niezgodnie z przeznaczeniem. ZUS nie realizuje świadczeń w formie rzeczowej w przeciwieństwie do OPS.

Zdaniem Prezydium KK NSZZ „Solidarność” projektowana ustawa budzi wiele wątpliwości i pytań, a przede wszystkim burzy już utrwalony porządek realizacji wypłaty świadczenia wychowawczego i wprowadza chaos kompetencyjny i organizacyjny. Dlatego nie może ocenić propozycji pozytywnie.

Gdańsk, 27 lipca 2021 r.

Prezydium KK
NSZZ „Solidarność”
SEKRETARZ
KK NSZZ „Solidarność”

Ewa Zydorek